

KOMUNIKAT PRASOWY nr 45/26

Luksemburg, 24 marca 2026 r.

Wyrok Trybunału w sprawie C-521/21 | Rzecznik Praw Obywatelskich (Wyłączenie sędziego sądu powszechnego)

Państwo prawne: nieprawidłowość, której dopuszczono się przy powołaniu sędziego, nie wystarczy sama w sobie, aby stwierdzić, że sędzia ten nie jest niezawisły, ponieważ konieczna jest całościowa ocena wszystkich okoliczności towarzyszących powołaniu tego sędziego

Udział Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w następstwie reformy polskiego systemu sądownictwa w procedurze powołania sędziego oraz brak skutecznego środka prawnego przed sądem dla nierekomendowanych kandydatów, nie wystarczają same w sobie do wyłączenia tego sędziego

W Polsce jedna ze stron postępowania cywilnego wniosła o wyłączenie sędzi rozpoznającej sprawę, ponieważ jej powołanie zostało zarekomendowane przez Krajową Radę Sądownictwa (zwaną dalej „KRS”), której nowy skład nie zapewnia wystarczających gwarancji niezależności od władzy wykonawczej i ustawodawczej. Trybunał Sprawiedliwości przypomniał, że sądy krajowe powinny mieć możliwość kontroli, w postępowaniu w sprawie wyłączenia, zgodności z prawem procedury powoływania sędziów oraz sprawdzenia, czy sędziowie ci spełniają wymogi wynikające z prawa Unii. Zdaniem Trybunału wymóg sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy może zostać podważony wyłącznie wówczas, gdy dochodzi do nieprawidłowości, które ze względu na swój charakter i wagę mogą, rozpatrywane łącznie, stwarzać rzeczywiste ryzyko ingerencji pozostałych władz w proces powołania, oraz budzić w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności danego sędziego. Udział w procedurze powołania KRS w nowym składzie lub brak dostępności skutecznego środka prawnego przed sądem dla nierekomendowanych kandydatów, rozpatrywane odrębnie lub łącznie, nie wystarczają do wyłączenia sędzi, o której mowa.

W postępowaniu cywilnym przed polskim sądem jedna ze stron wniosła o wyłączenie sędzi rozpoznającej sprawę, uważając, że sędzia ta nie została skutecznie powołana na urząd sędziego.

Twierdzenie to wynika z faktu, że jej kandydatura została zarekomendowana przez KRS w nowym składzie ukształtowanym w następstwie reformy polskiego systemu sądownictwa, która budzi wątpliwości z punktu widzenia gwarancji niezależności wymiaru sprawiedliwości oraz wartości państwa prawnego. Trybunał orzekł bowiem, że organ ten został ukonstytuowany z naruszeniem podstawowych zasad konstytucyjnych prawa polskiego i nie gwarantuje niezależności i bezstronności wymaganych w szczególności przez prawo Unii¹. Ponadto polskie prawo zakazuje sądom krajowym dokonywania oceny zgodności z prawem procedury powołania sędziów. Zakaz ten obowiązuje Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych polskiego Sądu Najwyższego, mimo że jest ona jedynym sądem właściwym w Polsce do rozpoznawania wniosków o wyłączenie sędziego z powodu braku niezawisłości, a także odwołań wnoszonych przez kandydatów, którzy nie zostali zarekomendowani w ramach procedury powołania na stanowisko sędziego. Dodatkowo także ta izba składa się z sędziów powołanych na wniosek KRS w nowym składzie².

Sąd, do którego wpłynął wniosek o wyłączenie, zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości. Sąd ten zmierza do ustalenia, czy skład orzekający, w którym zasiada sędzia powołana w wyniku procedury, w której udział brała KRS w nowym składzie i w której nierekomendowani kandydaci pozbawieni byli skutecznego środka prawnego przed sądem, można uznać za niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu prawa Unii³.

Trybunał przypomniał, że procedura powoływania sędziów jest jedną z odpowiednich gwarancji, aby zapobiec wszelkim naruszeniom ich niezawisłości i bezstronności. **W związku z tym sądy krajowe muszą mieć możliwość kontroli zgodności z prawem procedury powołania oraz sprawdzenia, czy dany sędzia spełnia wymóg niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy**⁴.

Następnie Trybunał uściślił, że wymóg sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy może zostać podważony wyłącznie, gdy dochodzi do nieprawidłowości, które ze względu na swój charakter i wagę mogą, rozpatrywane łącznie, stwarzać rzeczywiste ryzyko ingerencji pozostałych władz w proces powołania, oraz budzić w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności danej sędzi. W związku z tym sąd krajowy, do którego wpłynął wniosek o wyłączenie, musi **ocenić wszystkie okoliczności towarzyszące temu powołaniu, aby ustalić, czy mogą one budzić takie wątpliwości wśród obywateli**. Trybunał uznał jednak, że **ani udział w procedurze powołania KRS w nowym składzie, ani brak dostępności skutecznego środka prawnego przed sądem dla nierekomendowanych kandydatów – rozpatrywane odrębnie lub łącznie – nie wystarczają do wyłączenia sędzi, o której mowa**.

Wreszcie Trybunał stwierdził, że aby przywrócić zaufanie publiczne do systemu sądownictwa i zapewnić poszanowanie zasady podziału władzy, **Polska powinna ustanowić ramy normatywne pozwalające ocenić – przy uwzględnieniu charakteru i wagi nieprawidłowości popełnionych w trakcie procedury powoływania sędziów – możliwość dalszego wykonywania zadań przez osoby wadliwie powołane na stanowiska sędziowskie**⁵.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst i, w stosownym wypadku, streszczenie](#) wyroku są publikowane na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793.

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106.

Pozostańmy w kontakcie!

¹ Zobacz podobnie wyrok Trybunału z dnia 15 lipca 2021 r., *Komisja/Polska (System odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów)*, [C-791/19](#) (zob. komunikat prasowy [nr 130/21](#)).

² Wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., *Krajowa Rada Sądownictwa (Dalsze zajmowanie stanowiska sędziego)*, [C-718/21](#) (zob. komunikat prasowy [nr 206/23](#)).

³ Artykuł 19 ust. 1 akapit drugi TUE i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

⁴ W wyroku z dnia 5 czerwca 2023 r. *Komisja/Polska (Niezawisłość i życie prywatne sędziów)*, [C-204/21](#) (zob. również komunikat prasowy [nr 89/23](#)), Trybunał orzekł między innymi, że wprowadzając zakaz badania przez sądy krajowe poszanowania tych wymogów, Polska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyą na mocy prawa Unii.

⁵ W Polsce ponad 3000 sędziów, czyli około 30 % sędziów tego państwa członkowskiego, zostało powołanych na wniosek KRS w jej nowym składzie, którego niezależność budzi uzasadnione wątpliwości.